

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 maja 2019 r.

Pozycja 102

POSTANOWIENIE z dnia 12 września 2018 r. Sygn. akt Ts 177/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

- 1) art. 406 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155) z art. 32 ust. 1-2, art. 31 ust. 3, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji;
- 2) art. 394 § 1 w związku z art. 406 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155) z art. 32 ust. 1-2, art. 31 ust. 3, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 9 września 2017 r. (data nadania) MKS Spółka z o.o. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność z Konstytucją następujących norm prawnych:

– po pierwsze, art. 406 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155; dalej: k.p.c.) – w zakresie, w jakim w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, w sytuacji gdy o wznowieniu postępowania orzeka po raz pierwszy sąd drugiej instancji, nie stosuje się odpowiednio art. 394 § 1 k.p.c. – z art. 32 ust. 1-2, art. 31 ust. 3, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji;

– po drugie, art. 394 § 1 w związku z art. 406 k.p.c. – w zakresie, w jakim w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, w sytuacji gdy o wznowieniu postępowania orzeka po raz pierwszy sąd drugiej instancji, przepis ten nie znajduje zastosowania w stosunku do orzeczeń sądu drugiej instancji – z art. 32 ust. 1-2, art. 31 ust. 3, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną wniesiono w związku z następującą sprawą.

Sąd Rejonowy w Tychach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 24 września 2012 r. (sygn. akt [...]) w sprawach:

– po pierwsze – przy udziale interwenienta ubocznego M.J. – z powództwa J.K. (dalej: pracownik) przeciwko skarżącej o zapłatę: wynagrodzenia za pracę, odszkodowania z tytułu rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, diety i ekwiwalentu za niewykorzystany urlop – zasądził od skarżącej na rzecz pracownika określone w sentencji wyroku sumy pieniężne z odpowiednimi odsetkami, oddalając powództwo w części i orzekając o kosztach postępowania;

– po drugie – przy udziale interwenientów ubocznych M.J. i PKS Tychy Sp. z o.o. – z powództwa skarżącej przeciwko pracownikowi o zapłatę – zasądził od pracownika na rzecz skarżącej określone w sentencji wyroku sumy pieniężne z odpowiednimi odsetkami, oddalając powództwo w części i orzekając o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy w Katowicach IX Wydział Pracy (dalej: Sąd Okręgowy) wyrokiem z 14 stycznia 2014 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok SO): w punkcie pierwszym – odrzucił apelację skarżącej i interwenientów ubocznych w części dotyczącej powództwa wzajemnego ponad określoną w sentencji tego wyroku kwotę; w punkcie drugim – z apelacji pracownika, zmienił zaskarżony wyrok zmniejszając wysokość zasądzonych kwot w wysokościach i w sposób określony w sentencji; w punkcie trzecim – oddalił apelację pracownika w pozostałej części; w punkcie czwartym – z apelacji skarżącej oraz interwenientów ubocznych, zmienił zaskarżony wyrok zmniejszając wysokość kilku z zasądzonych kwot oraz oddalił powództwo główne w pozostałym zakresie; w punkcie piątym – z apelacji skarżącej, zmienił zaskarżony wyrok zasądzając od pracownika na rzecz skarżącej określoną w sentencji kwotę z odpowiednimi odsetkami i oddalił powództwo wzajemne w pozostałej części; w punkcie szóstym – oddalił apelację pracownika oraz interwenientów ubocznych w pozostałej części; w punkcie siódmym – orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Powołując się na art. 401¹ k.p.c. skarżąca wniosła do Sądu Okręgowego o wznowienie postępowania zakończonego wydaniem wyroku SO w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. (sygn. akt K 11/15; OTK ZU A/2016, poz. 93). Sąd Okręgowy postanowieniem z 23 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]) odrzucił skargę o wznowienie tego postępowania uznając, że przepisy, o konstytucyjności których orzekał Trybunał we wskazanym wyroku, nie stanowiły podstawy wydania wyroku SO. Postanowienie to zostało wskazane przez skarżącą jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2018 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, do czego odniosła się pismem z 23 lutego 2018 r.

W ocenie skarżącej, zakwestionowane w skardze normy prawne uniemożliwiły przeprowadzenie kontroli instancyjnej postanowienia o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania, czym naruszyły jej konstytucyjne „prawo do sądu, prawo do równości wobec prawa, wolności od dyskryminacji i prawo do zaskarżania orzeczeń sądowych oraz prawo do rozpoznania sprawy w postępowaniu dwuinstancyjnym”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał przy orzekaniu jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. Zgodnie z art. 406 k.p.c. do postępowania ze skargi o wznowienie stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej. Natomiast art. 394 § 1 k.p.c. określa katalog przesłanek dopuszczalności wniesienia zażalenia na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie.

3. Trybunał stwierdził, że zakwestionowane przez skarżącą normy prawne – w zakresie określonym w skardze – nie stanowiły podstawy wydania postanowienia Sądu Okręgowego o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania.

Postanowienie wydał Sąd Okręgowy „w sprawie wniosku o wznowienie postępowania działający jako sąd pierwszej instancji”. Istotą zarzutów skarżącej jest to, że – w jej ocenie – zaskarżone normy uniemożliwiają wniesienie zażalenia na to postanowienie.

Postanowieniem Sądu Okręgowego odrzucono skargę o wznowienie postępowania, lecz nie orzekano co do tego czy skarżąca ma prawo wnieść od niego środek zaskarżenia. Z tego względu art. 406 oraz art. 394 § 1 k.p.c. nie stanowiły podstawy wydania postanowienia Sądu Okręgowego w takim zakresie, jaki wskazano w badanej skardze konstytucyjnej. Z tego względu, zakwestionowane normy prawne odnoszące się do uprawnienia wniesienia zażalenia, nie stanowiły podstawy wydania postanowienia Sądu Okręgowego. Orzeczenie to nie dotyczyło także takich konstytucyjnych wolności lub praw skarżącej, które wskazano w skardze konstytucyjnej (prawo do sądu, prawo do zaskarżania orzeczeń, czy prawo do rozpoznania sprawy w postępowaniu dwuinstancyjnym oraz wiążące się z tym prawo do równości wobec prawa i wolności od dyskryminacji).

4. Trybunał stwierdził również, że skarżąca nie wykorzystała zwykłych środków prawnych przed wystąpieniem ze skargą konstytucyjną.

Skarżąca z jednej strony twierdzi, że zakwestionowane normy uniemożliwiły zaskarżenie postanowienia Sądu Okręgowego, jednak z drugiej strony, nie wniosła żadnego środka zaskarżenia od tego postanowienia. Tym samym nie wyczerpała drogi prawnej zmierzającej do uzyskania ostatecznego orzeczenia, wydanego na podstawie zakwestionowanych norm. Należy podkreślić, że zarzut skarżącej jest związany z prawem do zaskarżenia tego orzeczenia.

Trybunał nie jest uprawniony do stwierdzania, czy skarżąca miała prawo wnieść zażalenie lub inny środek zaskarżenia – czy to na podstawie zakwestionowanych przepisów, czy na podstawie art. 394¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Jednak jeśli skarżąca nie skorzystała z takiego środka ochrony, to stawiany przez nią zarzut naruszenia jej konstytucyjnych wolności lub praw – dotyczących właśnie prawa do zaskarżenia tego orzeczenia – ma charakter potencjalny, a nie bezpośredni.

Jak się bowiem podkreśla w orzecznictwie Trybunału, naruszenie wolności i praw, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, powinno mieć charakter osobisty oraz bezpośredni (por. wyrok pełnego składu TK z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35, w tym zdanie odrębne).

Trybunał przypomina, że jedną z podstawowych przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej, określoną w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowaną w art. 53 ust. 1 pkt 1-2 oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, jest m.in. wyczerpanie drogi prawnej i uzyskanie przez skarżącego rozstrzygnięcia, którym – w sposób ostateczny – orzeczono o jego określonych konstytucyjnych wolnościach lub prawach. Skarga konstytucyjna jest bowiem środkiem prawnym o charakterze nadzwyczajnym i subsydiarnym. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, zasada subsydiarności w korzystaniu z tego środka ochrony wymaga

wykorzystania przysługujących skarżącemu zwykłych środków prawnych przed wystąpieniem ze skargą konstytucyjną do Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok TK z 28 stycznia 2015 r., sygn. SK 15/14, OTK ZU nr 1/A/2015, poz. 10). Skarga konstytucyjna stanowiąca w istocie zarzut przeciw prawu jest *ultima ratio* ostatnią szansą dochodzenia praw i wolności naruszonych przez zastosowanie zakwestionowanej w skardze normy prawnej. Skarga konstytucyjna nie może zatem zastępować zwykłych środków odwoławczych czy środków zaskarżenia (por. postanowienie TK z 22 lipca 2014 r., sygn. SK 28/12, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 87 oraz przytaczane tam orzecznictwo).

5. Jeśli skarżąca nie wniosła środka zaskarżenia od postanowienia Sądu Okręgowego, a zakwestionowane w skardze normy prawne nie stanowiły podstawy wydania tego orzeczenia, to badana skarga nie spełnia warunków określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowanych w art. 53 ust. 1 pkt 1-2 oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, zgodnie z którymi skarga konstytucyjna powinna: po pierwsze – zawierać określenie zakwestionowanej normy prawnej, na podstawie której wydano orzeczenie posiadające walor ostateczności; po drugie – wskazać sposób, w jaki norma ta naruszyła konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego; po trzecie – zostać wniesiona po wyczerpaniu przewidzianej drogi prawnej.

6. Z powyższych względów Trybunał stwierdził, że badana skarga nie spełnia wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-2 oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK stanowi podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.